

1. Testa nosaukums

VIENŠŪŅU CISTAS

2. Angļu val. - Protozoa

3. Īss raksturojums

Izmanto zarnu trakta parazītožu diagnostikā.

Vienšūņi ir mikroskopiski vienas šūnas organismi. Cilvēkiem inficēšanās notiek fekāli orālā ceļā, lietojot ūdeni vai pārtiku, kurā var atrasties viensūņu cistas. Riska grupās ietilpst cilvēki, kuri dzīvo vai ceļo uz valstīm ar zemu sanitāro līmeni un neievēro sanitārās higiēnas normas, arī cilvēki ar novājinātu imunitāti.

Vienšūņi var būt patogēni un nepatogēni.

Biežāk sastopamie nepatogēnie viensūņi

Blastocystis hominis - viens no visbiežāk sastopamajiem viensūņiem, bieži var atrast kopā ar *Dientamoeba fragilis*. Simptomi inficēšanās gadījumā ir caureja un vēdera sāpes, bet var būt vēdera pūšanās, slikta dūša u.c. kuņģa-zarnu trakta saslimšanas simptomi. Daļai cilvēku klīnisku simptomu nav un *Blastocystis* var atrasties zarnu traktā ilgu laiku. Pastāv uzskats, ja nav klīnisku simptomu un cistu ir maz, tad ārstēšana nav nepieciešama.

Bieži sastopamas arī *Entamoeba coli*, *Entamoeba hartmanni*, *Endolimax nana*, *Iodamoeba buetschii*, kas uzskatāmas par nepatogēnām un bieži nekādus simptomus neizraisa. Jāpievērš uzmanība, ja atrastas *Entamoeba precistae*, jo no šīm cistām pēc kāda laika var izveidoties gan nepatogēnā *Entamoeba coli*, gan patogēnā *Entamoeba histolytica*.

Patogēnie viensūņi

Entamoeba histolytica - biežāk inficējas ceļotāji, kuri ceļo uz valstīm ar zemu sanitāro līmeni. Simptomi - asiņaina caureja, izteiktas sāpes vēderā. Daļai cilvēku simptomu nav. Mikroskopiski pēc morfoloģijas patogēno *Entamoeba histolytica* nevar atšķirt no *Entamoeba dispar*, kas ir nepatogēna, tāpēc norāda, ka atrasta *Entamoeba histolytica/dispar*.

Giardia lamblia - pieder viensūņu vicaiņu grupai. *Giardia* dzīvo inficētu cilvēku un dzīvnieku zarnu traktā. Var tikt atrasta augsnē, pārtikā, ūdenī un uz virsmām, kas ir bijušas kontaktā ar inficētām cilvēku un dzīvnieku fēcēm. Fekāli orālais inficēšanās ceļš. Daļai cilvēku šī slimība ir pašlimitējoša.

Dientamoeba fragilis – pieder vienšūņu vicaiņu grupai. Vēl nav īsti zināms, vai tā izraisa saslimšanu vai nē. *D.fragilis* var atrast fēcēs cilvēkiem, kuriem ir caureja un citi kuņģa-zarnu trakta saslimšanas simptomi, kā arī to cilvēku fēcēs, kuriem simptomu nav. Inficēšanās notiek ar netīrām rokām, ūdeni, priekšmetiem, kuri inficēti ar *D.fragilis*. Alternatīvs pārvešanas ceļš – *D.Fragilis* trofozoīts var dzīvot *Enterobius vermicularis* oļiņās, ja cilvēks inficējas ar šīm oļiņām, notiek inficēšanās arī ar *D.Fragilis*. Šis vienšūnis neveido cistas, tam ir tikai trofozoīta forma, ko grūti mikroskopiski identificēt, jo tas ātri sabrūk. Lai diagnosticētu *D.fragilis*, priekšroka būtu dodama molekulārai metodei.

4. Metode – mikroskopija.

5. Izmeklējamais materiāls – fēces.

6. Referentās vērtības

Normā neatrod

7. Ietekmējošie faktori

Nepareiza materiāla savākšana.

Cistu izdalīšanās var būt periodiska, dažiem tās var izdalīties nelielā daudzumā, tāpēc ne vienmēr vienšūņus var atrast jau pirmajā fēcū paraugā. Ja tomēr ir aizdomas par inficēšanos, nepieciešama vēl atkārtoti ņemtu fēcū paraugu izmeklēšana, tas paaugstina diagnostisko efektivitāti.